

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Департамент освіти Сумської обласної державної адміністрації
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
за участю
Національний Еразмус+ офіс в Україні
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Київський університет імені Бориса Грінченка
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Державна установа «Палац дітей і молоді «Золак» м. Мінська», Білорусія
ФАО НЦПК «Орлеу» ИПКПР по Туркестанской области и городу Шымкент, Казахстан
Ферганський державний університет, Узбекистан
Андижанський сільськогосподарський і агротехнологічний інститут, Узбекистан
Шандунський педагогічний університет, КНР
Вища школа управління та адміністрації в Ополє, Польща
Вища технічна школа, Польща
Вища школа економіки та менеджменту Публічної Адміністрації в м. Братислава,
Словаччина
Музична школа «Петар Стоянович», м. Уб, Сербія
Ліцей Rostand в Chantilly, Франція
Oekraïense School, Netherlands

ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

EDUCATION FOR THE 21st CENTURY: CHALLENGES, PROBLEMS, PROSPECTS

Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції

12–13 листопада 2020 року

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2020

УДК 37.09:001.895](477+100)''20''(063)

О-72

*Рекомендовано до друку вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 4 від 27.10.2020 р.)*

Редакційна колегія:

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (**відповідальний редактор**);
М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, доцент;
Т. М. Дегтяренко – доктор педагогічних наук, професор;
С. Б. Кузікова – доктор психологічних наук, професор;
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор;
О. В. Гузенко – кандидат педагогічних наук, доцент;
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор;
С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, професор;
Н. М. Павлушенко – кандидат педагогічних наук, доцент;
А. О. Полянничко – кандидат педагогічних наук, доцент;
О.М. Семиног – доктор педагогічних наук, професор;
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент

Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (12–13 листопада 2020 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 447 с.

ISBN 978-966-698-281-3

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи». У матеріалах конференції розглядаються організаційно-педагогічне забезпечення, стратегічні пріоритети та форми інноваційного розвитку системи дошкільної, початкової та шкільної освіти в Україні, європейському регіоні та світі; проблеми та перспективи інноваційного розвитку вищої освіти, зокрема підготовки PhD, у глобальному та національному вимірах змін.

Proceedings contain materials of the International scientific-practical conference “Education for the 21st Century: Challenges, Problems, Prospects”. Proceedings of the conference reveal organizational and pedagogical provision of innovative development of the preschool education system in Ukraine, European region and in the world; innovative trends of modern primary education system development in Ukraine and abroad; strategic priorities and forms of innovative development of the school education system in Ukraine and in the world; problems and prospects of innovative development of higher education, in particular PhD training, in the global and national dimensions of change.

*Матеріали конференції подано в авторській редакції.
УДК 37.09:001.895](477+100)«201»(063)*

підвищення кваліфікації в системі неперервної освіти спеціаліста, соціально-педагогічні проблеми діагностики ефективності підвищення кваліфікації й перепідготовки фахівців. Студенти виконують індивідуальні завдання, готують доповіді на тему: «Самоосвіта у процесі професійного становлення фахівця», «Роль самоосвіти в житті й діяльності Івана Франка», «Самоосвіта у житті та педагогічній діяльності А. Макаренка та В. Сухомлинського».

IV модуль «Особливості навчання дорослих» передбачає ознайомлення студентів із особливостями навчання дорослих, функціями, основними принципами освіти дорослих, методами й організацією такого навчання, специфікою педагогічної діяльності викладача-андрагога, освітніми системами дорослих, розвитком особистісних ресурсів дорослих учнів та стратегіями управління освітнім процесом. Увага була акцентована на лекційне заняття як інтенсивний спосіб навчання. На практичних заняттях обговорювалися питання специфіки андрагогічної підготовки викладачів, а також зміст інтегрально-рольової позиції педагога-андрагога, найбільш типові моделі освітніх систем для дорослих.

Проведене дослідження щодо засвоєння основ андрагогіки засвідчило наступні результати: 30% магістрантів продемонстрували: високий 45% - достатній, 25 % - середній рівень знань та вмій.

Відтак, спецкурс з андрагогіки постає як засіб професійного й особистісного становлення майбутніх магістрів, які усвідомили необхідність неперервної освіти у сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

- Архипова, С. П. (2002). *Основи андрагогіки*. Черкаси.
Гершунский, Б. С. (1997). *Философия образования для XXI века*. М.
Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади (2012). К.: Педагогічна думка.
Сучасні технології освіти дорослих (2013). К.

Т. Молнар

Мукачівський державний університет,

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОГО РЕГІОНУ

Проблема організації соціокультурного життя у міжкультурному середовищі є однією з найактуальніших для сучасного педагога, причому такою, що стосується існування різних цивілізацій, етнічних і соціальних груп і, врешті-решт, кожної окремої особистості. У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті наголошується, що головною запорукою успішного виконання місії освіти стає якість підготовки вчителя, його здібність до саморозвитку і самореалізації у професійній діяльності, продуктивної творчої діяльності в контексті надбань вітчизняної і світової культур (*Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті*).

Сучасні тенденції міжкультурної підготовки майбутніх педагогів досліджували як вітчизняні (Н. Авшенюк, В. Болгаріна, О. Дубовік,

І. Лощенова, О. Сухомлинська та ін.), так і зарубіжні дослідники (П. Вебер, О. Джуринський, В. Міттер, А. Перотті, Т. Рюлькер та ін.). Теоретичний аналіз і методичне обґрунтування змісту, методів, педагогічних умов культурологічної підготовки майбутнього вчителя здійснено в роботах В. Данильченко, М. Булигіної, Т. Іванової, Е. Ємеліна, Л. Настенко, Ю. Юрченка та ін. Дослідження Я. Гулецької, О. Ковальчук, М. Сороки, Н. Якси засвідчують актуальність таких понять, як «міжкультурна компетентність», «міжкультурний простір», «міжкультурна взаємодія», «діалог культур», «толерантність».

Складний і суперечливий процес національного відродження потребує всебічного осмислення історичних, соціальних, етнокультурних детермінант, що визначають особливості культурно-освітнього життя держави загалом та її окремих регіонів. Географічне розташування Закарпаття є своєрідним у порівнянні з іншими регіонами України, оскільки межує з декількома країнами – Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Польщею. Відтак, освітній простір Закарпаття перебуває на перехресті культур, у якому перетинаються мови, погляди, звичаї, манери поведінки, суспільні устрої представників різних етносів. У цьому контексті актуалізується проблема формування у майбутніх педагогів ціннісного плюралізму, менталітету співробітництва, становлення «діалогу культур» різних національностей, рас, віросповідань, поглядів та переконань, підготовки особистості, здатної сприймати і розуміти не лише власні, а й культурні цінності інших народів, спроможної до міжетнічної і міжкультурної комунікації.

Удосконалення системи професійної освіти пов'язане з відродженням культурно-творчої місії вищої школи, а також переходом до культуротворчої системи освіти взагалі. У закладі вищої освіти важливо сформувати особистість педагога, яка є носієм і оберегом національної культури, духовних цінностей. Культурологічна спрямованість визначає світоглядні позиції вчителя, систему цінностей, переконань, ставлення до себе, до здобувачів, до колег, до науки, предмет якої він викладає, до культурно-духовних надбань, образу життя тощо.

Вчитель початкових класів повинен стати суб'єктом культурно-історичного процесу, розуміти закономірності розвитку культури як процесу створення, збереження і трансляції загальнолюдських цінностей, розбиратися в традиціях, духовних пріоритетах не тільки своєї, а й інших націй, уміти спілкуватися в сучасному світі, оперуючи світовими культурними еталонами й образами. Цей процес пов'язаний з формуванням міжкультурного світогляду, що зумовлює таку організацію життя і професійної діяльності, за якої педагог має бути відкритим до сприйняття культур інших народів. Національне при цьому набуває ознак ґрунтовності, оскільки міжкультурний освітній простір має функціонувати як цілісна система полілогу культур як на загальнодержавному рівні, так і окремих регіонів.

Міжкультурний підхід є необхідною умовою для сучасного освітнього простору. Людина, яка бере участь у міжкультурній освіті, набуває здатності

до такої життєвої позиції, що спирається на емпатії та розумінні стосунків з кимось іншим, ніж вона. Адже кожного з нас з тих чи інших причин можуть сприймати як іншого. Якщо це розуміють та усвідомлюють учасники процесу міжкультурної взаємодії, то будувати продуктивні стосунки на основі взаєморозуміння стає набагато легше (Молнар, 2020).

У своїх наукових роботах, присвячених проблемам міжкультурності, М. Сорока розглядає процес здобуття освіти як культурний феномен, рушійними силами якого є діалог, співробітництво його учасників, а заклад освіти – як міжкультурний простір, де живуть і відтворюються культурні зразки спільної життєдіяльності (Сорока, 2008).

Погоджуємося з позицією Р. Агадулліна, який називає основні завдання міжкультурної освіти: глибоке й усебічне опанування культури рідного народу як обов'язкової умови залучення молоді до інших культур; формування уявлень про розмаїття культур, внутрішнього прийняття рівноправності народів та рівноцінності їхніх культур, виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей як чинника поступального розвитку світової цивілізації й самореалізації особистості; створення умов для залучення та інтеграції молоді до культури інших народів; виховання представників усіх національностей у дусі взаєморозуміння, довіри і толерантності, готовності до позитивного міжетнічного та міжкультурного діалогу; формування й розвиток умінь і навичок взаємодії з носіями інших культур тощо (Агадуллін, 2004, с. 24).

Таким чином, міжкультурність – принцип функціонування та співіснування в певному соціумі різноманітних етнокультурних спільнот з притаманним їм усвідомленням власної ідентичності, що забезпечує їх рівноправність, толерантність та органічність зв'язку з широкою міжкультурною спільнотою, взаємозбагаченням культур, а також наявність та визначення спільної системи норм та цінностей. Міжкультурна освіта розширює горизонти освітньої діяльності, культивує толерантність як моральний ідеал та норму поведінки. Носієм та провідником ідеї міжкультурності є особистість майбутнього вчителя, який не зможе результативно здійснювати професійну педагогічну діяльність у сучасних складних соціокультурних умовах без належної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

- Агадуллін, Р. (2004). Полікультурна освіта: методолого-теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія*, 3, 18–29.
- Молнар, Т. І. (2020). Культурологічний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи*. Київ, Харків: Інститут освіти дорослих НАПН України імені І. Зязюна, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, сс. 449–453.
- Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті*. URL: <http://www.edudirect.net/sopids-1388-1.html>
- Сорока, М. (2008). Полікультурна освіта – вимога сьогодення. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія*, 9.

РОЗДІЛ 8. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

Бусова О. Професійна підготовка вихователів дошкільних навчальних закладів в КНР	342
Галецький С., Туржанська О. Зміст та особливості ресурсів, що використовуються у процесі формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами ікт	344
Павленко В. Підготовка вчителя до розвитку креативного потенціалу особистості учня	348
Проценко І., Кузьменко Н. Особливості професійної адаптації молодих учителів: сучасний виклик для освіти ХХІ століття ...	351
Пухно С. Значення інноваційного навчання в процесі формування комунікативної компетентності майбутнього педагога	355
Сударева Г. Контекстне навчання як засіб розвитку професійної компетентності педагога в умовах післядипломної освіти ..	357
Хе Лі. Вокальна професійна освіта в Китаї: історичний аспект	360
Чернякова Ж. Інноваційні технології професійної підготовки майбутніх вчителів у педагогічних закладах вищої освіти	362
Шадюк О. Проблема взаємодії вихователя закладу дошкільної освіти із батьками дітей з особливими освітніми потребами	365

РОЗДІЛ 9. ОСВІТА ОБДАРОВАНИХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Avramenko V. Project approach to developing entrepreneurial competencies in out-of-school educational institutions	367
Бойченко А. Використання методу «чек-лист» при визначенні рівня обдарованості дітей в німецькій системі освіти	370
Знобей О. Проблема розвитку творчих здібностей особистості	372
Осьмук Н. Дозвілля як засіб виховання дітей та молоді в сучасних умовах	375
Танчик Б. Роль педагога закладу позашкільної освіти у вихованні інтелектуально обдарованої учнівської молоді	377

РОЗДІЛ 10. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Дубасенюк О. Професійна підготовка магістрів у процесі вивчення основ андрагогіки	379
Молнар Т. Підготовка майбутніх учителів початкових класів в умовах міжкультурного регіону	382
Постригач Н. Становлення системи освіти дорослих у Туреччині	385
Прокоф'єва Л. Особливості організації самостійної роботи студентів (на прикладі заочної форми навчання)	388

Наукове видання

Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції

**ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ:
ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**
(12–13 листопада 2020 року)

Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск ***В. І. Шейко***
Комп'ютерна верстка ***І. А. Чистякова***

Підписано до друку 27.10.2020.
Формат 60x84/16. Гарн. Times. Папір офсет.
Друк ризогр. Ум. друк. арк. 25,98
Тираж 200 пр. Вид. № 208.

Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002

Виготовлено на обладнанні СумДПУ імені А. С. Макаренка

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>